

KIRKENS FAMILIERÅDGIVNING

Jernbanegt.4 - Postboks 1294 - 8602 Mo i Rana
Tlf. 75 13 48 80 Telefaks 75 13 48 81

Det Kongelige Barne- og Familiedepartement
Postboks 8113 Dep
0032 Oslo

Vedr. Høringsuttale om å innføre obligatorisk meklingsordning ved samlivsbrudd for samboere med felles barn og å oppheve barnelovens definisjon av vanlig samværsrett.

Obligatorisk meklingsordning for samboere med felles barn:

Forslaget om å gjøre meklingsordningen obligatorisk for samboende foreldre med felles barn som skiller lag, vil være med å sikre barn av samboende foreldre de samme rettighetene som barn av gifte foreldre. Dette er bra.

Vi vil anta at de fleste samboende foreldre i likhet med de fleste gifte foreldre kommer til å være enige om hvor barna skal bo, og hvordan samværet skal være før de flytter fra hverandre. For dem vil det dreie seg om en meklingsordning. Muligheten til å møtes sammen med en utenforstående mekler vil gi foreldrene anledning til å få løftet fram og drøftet viktige spørsmål vedrørende barna.

De foreldrene som ikke er enige, vil også fanges opp av meklingsordningen i og med at den skal gjelde alle. Det må avklares om ekteskapslovens regler skal følges hvis foreldrene ikke er enige, slik at de må gjennomføre 3 meklingsstimer før de kan få skrevet ut meklingsattest. Meklingen vil i så fall bli en prosess der foreldrene kan ta stilling til om de ønsker å gå inn i et lengre "meklingsløp".

Vår erfaring med meklingsordninger hvor det er sterk uenighet tilsier at ordningen med 1 time vil bli ren proforma i slike tilfeller. Foreldre som møter til meklingsordning etter barneloven, er i utgangspunktet så uenige at det tar mer enn 1 time for å få dem til å vurdere noe annet enn å overlate avgjørelsen til retten. I løpet av 3 meklingsstimer er dette mulig, slik at de fleste av de foreldrene som møter til barnelovsmeklinger hos oss, velger å benytte seg av tilbudet om den 4. meklingsstimen. Dette er etter dagens ordning er en "frivillig time".

Det må avklares om den obligatoriske ordningen med inntil 3 meklingsstimer og en 4. frivillig meklingsordning skal opprettholdes som et tilbud til barn av gifte foreldre og også gjøres gjeldende for barn av samboende foreldre. Eller om tilbudet skal skjæres ned til 1 time også til barn med foreldre der uenigheten er stor både for gifte og samboende foreldre, slik at de sakene skal løstes mer direkte inn i rettssystemet.

Å knytte meklingsordningen til søknad om utvidet barnetrygd kan være en ryddig måte å få iverksatt en obligatorisk ordning på, i og med at alle barn med eneforsørgende foreldre har rett på utvidet barnetrygd.

KIRKENES FAMILIERÅDGIVNING

Jernbanegt.4 - Postboks 1294 - 8602 Mo i Rana
Tlf. 75 13 48 80 Telefaks 75 13 48 81

Foreldre der bare den ene møter til mekling, skal ikke miste retten til utvidet barnetrygd. Det må avklares om dagens innkallingsordning for gifte foreldre skal gjøres gjeldene også for tidligere samboere. De kan få meklingsattest etter oppmøte med bare av den ene av foreldrene, men det må ha vært innkalt til mekling 3 ganger først. Hensikten er å sikre at manglende oppmøte ikke skjer på grunn av misforståelser. Ved lang reisevei når det er klart at den andre av foreldrene ikke vil møte til mekling, vil det bli utstedt meklingsattest etter bare et oppmøte. For å forhindre at den av foreldrene som ikke møter får anledning til å trenere saken, skal mekleren sørge for at de 3 innkallingene blir sendt ut fortløpende og uten for lang ventetid. Hvis barn av samboende og gifte foreldre skal likestilles, må samme regler gjelde begge. Slik at enten gjøres ekteskapslovens bestemmelser gjeldende, ellers endres de i tråd med nye regler for samboende foreldre. Det må sikres at begge foreldre får samme informasjon om meklingstidene og meklingsordningen, samtidig som det ikke skal skje en unødige trening av foreldrenes søknad om utvidet barnetrygd/separasjon. 3 innkallinger til mekling kan virke urimelig hvis den av foreldrene som ikke møter, gir beskjed om at de ikke kommer til å møte. Da burde det holde med 1 eller 2 innkallinger.

Oppheving av barnelovens definisjon av vanlig samvær

Departementets forslag til ny formulering av barnelovens § 43 virker god og i tråd med den praksis vi som meklere har fulgt overfor foreldre som møter til mekling. Samtidig kan fjerning av definisjonen fra loven kan slå begge veier.

Som det fungerer i dag blir "vanlig samvær" en slags "minimumsgaranti" for samvær, samtidig som det blir en hindring for å få til samvær utover "minimumsgrensen". I saker hvor samvær "saboteres", kan "bopelsforeldren" få større makt til å forhindre samvær uten et slikt "minimumssamvær". Mens i tilfeller der verdien av samværet er mer tvilsom for barna, vil sløyfing av lovbestemmelsen gi mindre press på samvær. Det vil for eksempel kunne bli mindre press på helgsamvær med barn som enda ammes. Vi merker en frustrasjon fra foreldre som ikke får samværet til å fungere, over at det ikke finnes noen faste regler for samvær. Samtidig ser vi umuligheten av å lovregulere dette da samværet må knyttes så nært til en vurdering av den enkelte livssituasjon - det enkelte barn og den enkelte familie - at det ikke vil være mulig å favne alt. Uansett vil det passe for noen og ikke for andre. Uansett vil noen kunne benytte seg av en slik bestemmelse, mens andre vil kunne bli skadelidende.

Vi antar at ordningen med annenhver helg, sommerferiesamvær og en eller annen kontakt i jul og påske og ett eller annet ukedagssamvær vil bli praktisert av de fleste foreldre uavhengig av om "vanlig samvær" står som en definisjon i loven. Denne ordningen er innarbeidet og godtatt som en slags "allmennsannhet" hos folk flest. Den praktiseres dessuten i de andre nordiske land selv om de ikke har noen slik definisjon i loven.

Vi mener at departementets formulering er i tråd lovens hensikt om å vektlegge barna og den enkelte families livssituasjon slik at det skal fungere til barnas beste. Dersom det oppstår skjevheter må de rettes opp på andre måter, blant annet gjennom mekling, slik det allerede skjer i dag.

KIRKENS FAMILIERÅDGIVNING

Jernbanegt.4 - Postboks 1294 - 8602 Mo i Rana
Tlf. 75 13 48 80 Telefaks 75 13 48 81

Endring av barnelovens § 43 og § 48

Saker hvor det har forekommet vold, er vanskelige. Arbeidsgruppas forslag til nye formuleringer av §§ 43 og 48 hvor spørsmål om vold taes inn i loven for å beskytte barna, mener vi er klare forbedringer. Med de gamle formuleringene kan det ha vært vanskeligere å ivareta barnas situasjon i slike tilfeller. Med en slik lovdefinisjon kan vi som meklere handle med større tyngde.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi ser at departementet ikke regner med noen økning av antallet meklinger i forbindelse med at ordningen gjøres obligatorisk også for samboende foreldre til felles barn under 16 år. Departementet antar at de fleste samboende foreldre ber om frivillig mekling eller kommer til familierådgivning/såkalt "frivillig foreldresamarbeid". Dette er ikke vår erfaring som meklere ved et familievernkontor. Folk oppsøker oss kun i de tilfeller der det allerede har oppstått konflikter eller vanskeligheter. Vi vil anta at antallet meklings timer vil øke hos de eksterne meklerne. For familievernet vil det bli et økt press med lenger ventetid og i en del tilfeller tilsidesetting av klienter med samlivsproblemer som ikke har frist for å få tilstått barnetrygd eller separasjonsbevilgning. Familievernet vil ikke kunne opprettholde aktivitetsnivået i forhold til "familierådgivningsklienter", og ventetiden vil bli lenger, hvis vi ikke får tilført friske midler slik at stillingshjemplene kan økes.

Reduksjon av antallet obligatoriske meklings timer til 1 time

Det foreligger et forslag om å redusere antallet obligatorisk meklings timer fra 3 til 1 og øke antallet "frivillige" meklings timer fra 4 til 7 timer. Dette er ikke tatt med i høringen. Om dette også skal gjelde "obligatorisk samboermekling" går ikke fram av notatet.

Som meklere kan vi ikke se i saker med høyt konfliktnivå at kun en obligatorisk meklings time kan ha noen funksjon utover informasjon. Da kan det ikke kalles mekling. De foreldrene som vi møter i slike situasjoner, har ofte "kjørt" seg så langt ut i forhold til hverandre at det vil ta mer enn 1 meklings time å få dem til å vurdere frivillig mekling. Etter 3 timer er vår erfaring at mange vil kunne tenke seg dette. Allerede i dag er det flere som velger å bruke den 4. timen, men endringen/ombestemmelsen skjer i løpet av den prosessen som et meklingsforløp på 3 timer er.

Langt flere saker enn i dag vil bli behandlet i retten med den nye ordningen. Dette vil koste samfunnet mye dyrere enn dagens meklingsordning. Samtidig vil køene i retten måtte vokse hvis det ikke skjer drastiske endringer innfor rettssystemet, og når det gjelder tilgangen på sakkyndig kompetanse her.

Vi beklager at det blir sett bort fra den meklingsfaglige kompetansen som vi som meklere har opparbeidet oss etter mange års praksis i dette arbeidet. Vi tror at mye kunne ha vært utrettet med en bedring av den gjeldende meklingsordningen med større faglig frihet og handlingsrom for meklere etter vurdering og med utgangspunkt i den enkelte sak.

KIRKENS FAMILIERÅDGI VNING

Jernbanegt.4 - Postboks 1294 - 8602 Mo i Rana
Tlf. 75 13 48 80 Telefaks 75 13 48 81

Kommentar til høringsinstanser

Landets meklere er ikke høringsinstans. Dette beklager vi. Vi sitter med viktig og svært relevant erfaring i de spørsmålene som er ute til høring. Som en konsekvens av dette blir våre erfaringer ikke tatt med i departementets vurderingsgrunnlag annet enn indirekte gjennom de instanser som har med oss å gjøre, og som velger å spørre oss for sine høringsuttalelser s.s. fylkesmennene og kirkens familievern. Vi er engasjert i vårt meklingsarbeid og ønsker å gjøre det best mulig, også være med på utformingen av lover og regler. Dessuten får vi en følelse av å være oversett som kilde til viktig informasjon. Vi vil på det sterkeste oppfordre departementet til å nyttiggjøre seg vår kunnskap og erfaring i disse og lignende spørsmål ved å bruke oss som høringsinstanser videre.

Sammendrag

Forslaget om å gjøre meklingsordningen obligatorisk for samboende foreldre med felles barn som skiller lag, vil være med å sikre barn av samboende foreldre de samme rettighetene som barn av gifte foreldre. Dette er bra.

Det må avklares om den obligatoriske ordningen med inntil 3 meklingstimer med en 4. frivillig meklingstime skal opprettholdes som et tilbud til barn av gifte foreldre og også gjøres gjeldene for barn av samboende foreldre. Eller om tilbudet skal skjæres ned til 1 time, slik at de sakene med stor uenighet mellom foreldrene skal hoppe over en reell mekling og løftes mer direkte inn i rettssystemet.

Å knytte meklingen til søknad om utvidet barnetrygd kan være en ryddig måte å få iverksatt en obligatorisk ordning på, i og med at alle barn med eneforsørgende foreldre har rett på utvidet barnetrygd.

Foreldre der bare den ene møter til mekling, skal ikke miste retten til utvidet barnetrygd. Det må avklares om dagens innkallingsordning for gifte foreldre skal gjøres gjeldene også for tidligere samboere eller om innkallingsordning kan forenkles i tilfeller der det er klart at den annen part ikke vil møte. Eventuelle endringer må i så fall gjøres gjeldende for også for gifte foreldre.

Departementets forslag til ny formulering av barnelovens § 43 virker god og i tråd med den praksis vi som meklere har fulgt overfor foreldre som møter til mekling. Samtidig kan fjerning av definisjonen "vanlig samvær" virke både positivt og negativt alt etter de enkelte barnas situasjon. Et enkelt "ja-" eller "nei-svar" blir umulig. En fjerning av lovdefinisjonen vil være mest i tråd med lovens hensikt.

Saker hvor det har forekommet vold, er vanskelige. Arbeidsgruppas forslag til nye formuleringer av §§ 43 og 48 hvor spørsmål om vold taes inn i loven for å beskytte barna, mener vi er klare forbedringer. Med de gamle formuleringene kan det ha vært vanskeligere å ivareta barnas situasjon i slike tilfeller. Med en slik lovdefinisjon kan vi som meklere handle med større tyngde.

Når det gjelder økonomiske konsekvenser av å innføre obligatorisk mekling for samboende

KIRKENS FAMILIERÅDGIVNING

Jernbanegt.4 - Postboks 1294 - 8602 Mo i Rana
Tlf. 75 13 48 80 Telefaks 75 13 48 81

foreldre til barn under 16 år som skal skille lag, vil det føre til et økt press på familievernets kapasitet. Kontorene vil det ikke kunne opprettholde aktivitetsnivået i forhold til "familierådgivningsklientene". Ventetiden vil bli lenger, hvis vi ikke får tilført friske midler slik at stillingshjemplene kan økes.

Vi har liten tro på den mulighet vi som meklere vil få i saker med høyt konfliktnivå og kun en obligatorisk meklingstime til å kunne utøve noen reell mekling i løpet av denne ene timen. En slik time vil bare bli en ren formalitet. De foreldrene som vi møter i slike situasjoner, har ofte "kjørt" seg så langt ut i forhold til hverandre at det vil ta mer enn 1 meklingstime å få dem til å vurdere frivillig mekling. Etter 3 timer vil flere kunne tenke seg frivillig mekling videre. Allerede i dag er det flere som velger å bruke den 4. timen, men endringen/ombestemmelsen skjer i løpet av den prosessen som et meklingsforløp på 3 timer er.

Landets meklere er ikke høringsinstans. Dette beklager vi. Vi sitter med viktig og relevant erfaring som ikke blir hørt når vi ikke er høringsinstans. Vi håper at meklere i framtidige høringer vil bli hørt direkte i spørsmål som angår vår virksomhet.

Med vennlig hilsen

For Kirkens Familierådgivning, Mo i Rana 25.januar 2005

Dagny Rygh
Daglig leder